

тиката по-далеч от Босненския въпрос, да се сложи цѣлата източна проблема въ рѣцѣтъ на Европа и т. н., бѣше дѣйствително една капитулация за тритѣ съюзни държави, но отъ това неприятно стана само на руската дипломация въ Берлинъ и Цариградъ, която инспирираше „нереализуеми проекти за реформи“¹⁾. Както показаха по-послѣднитѣ събития, австрийската монархия знаела кждѣ се крие за нея най-голѣмата полза.

Но какво донесе тоя меморандумъ за Херцеговинцитѣ и за рѣшението на Балканската проблема?

Надеждитѣ, които имъ даваше той, оние шушукания, политически подлизурства на унгарскитѣ либерали прѣдъ великитѣ сили, както и залѣгванията на бунтовницитѣ, не донесоха нищо друго, освѣнъ да се усложни движението, а по-послѣ до свѣрши то съ погромъ. При всичкия си героизмъ да рѣшатъ сами своята сѣдба, бошнацитѣ нѣмаха собствени сръдства, както и нашитѣ революционери, за да водятъ една неравна борба. Единствениятъ изходъ бѣше — съюзътъ на българската революция съ херцеговинската, при сътрудничеството на сръбскитѣ народни маси, за да се противопостави на крѣвнишката зганъ единъ здравъ ударъ. Уви! борбата между европейскитѣ държави, интригитѣ на малкитѣ и голѣми династии, неспособността, отъ друга страна, на политическитѣ групички саминкомъ да разбератъ ролята си, осуетяваше тоя съюзъ. Това ги правеше безсилни, оставяше ги

¹⁾ Знае се, че по случай несполуката, която постигна дѣлото на Берлинската Конференция, князь Горчаковъ и генералъ Игнатиевъ бѣха принудени да поискатъ безсрочна почивка. По тоя случай, Виенската N. Fr. Presse (юний 1876.) пусна малко афионъ подъ носѣтъ на „уморенитѣ“ дипломати: „Прѣди всичко, московската перфидна политика прѣтърпѣ фискало. Нейнитѣ интриги, нейнитѣ подземни хитрувания... нейния цинизмъ, прѣтърпяха една грозна измама“.